

Бурбела Юрій Сергійович,

здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВІДМОВИ
ВІД ДОБРОВІЛЬНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНОГО
ЗБИТКУ АБО УСУНЕННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ
ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди в певних випадках не завершується до фактичного моменту звільнення особи від кримінальної відповідальності. Тому для повної реалізації умов заохочувальних кримінально-правових норм особа, яка вчинила злочин, повинна здійснювати відповідні позитивні післязлочинні дії і після звільнення від кримінальної відповідальності.

Однак, трапляються випадки, коли особа після звільнення від кримінальної відповідальності не відшкодувала завданий збиток або не усунула заподіяну шкоду чи відмовляється від продовження таких позитивних післязлочинних дій.

М. Є. Григор'єва має рацію в тому, що оскільки звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям є безумовним, то ніяких примусових заходів застосувати до такої особи буде неможливо і вона виявиться безкарною [1, с. 167].

А. М. Яценко також слушно відмічає, що у таких випадках потерпілий може захистити свої права у порядку цивільного судочинства [2, с. 12–13]. Звичайно така законодавча можливість існує, однак наскільки це справедливо і правомірно? Адже не виконується умова кримінально-правового заохочення, а отже для звільнення від кримінальної відповідальності немає підстав. Однак, якщо особу вже звільнено, то ж як бути з огляду на відсутність зворотного механізму?

На наш погляд, для таких випадків слід сконструювати спеціальну норму. Причому вона може існувати у декількох варіантах:

1) містити підстави притягнення до кримінальної відповідальності за раніше вчинений злочин з урахуванням відмови від добровільного відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди як обставини, що обтяжує покарання;

2) передбачати самостійну підставу притягнення до кримінальної відповідальності за невиконання умов звільнення від кримінальної відповідальності.

Аналогом такої норми може бути ст. 389-1 КК України, яка встановлює кримінальну відповідальність за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості.

Кожна із зазначених моделей кримінально-правових норм має свої переваги та недоліки.

Недоліки першого варіанту полягають в тому, що після звільнення від кримінальної відповідальності проходить певний час втрачається час на збір доказів, а деякі докази взагалі можуть зникнути, їх можна знищити. Тому довести вину особи у вчиненні злочину буде значно складніше.

Недоліки другого варіанту полягають у тому, що звільнення від кримінальної відповідальності стосується різних злочинів, водночас норма про умисне невиконання умов звільнення від кримінальної відповідальності буде єдиною і не може передбачати такий широкий спектр варіації санкцій як відповідні заборонні кримінально-правові норми, за які особу може бути звільнення від кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Григор'єва М. Є. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з її дійовим каяттям: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2007. 204 с.

2. Ященко А. М. Примирення з потерпілим у механізмі кримінально-правового регулювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2006. 20 с.